

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

30.12.2022

Pohjois-Savon ELY-keskus,
Kalatalouspalvelut
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

Viite Kuulutus/lausuntopyyntö 24.11.2022 (POSELY/3247/2022)

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Pirkkalan kalatalousalueen poikkeuslupahakemuksesta ankeriaan kalastamiseen

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut Pirkkalan kalatalousalueen jättämään poikkeuslupahakemukseen sallia ankeriaan kalastus kalastusasetuksen 1360/2015 mukaisena rauhoitusaikana.

TAUSTAA

Pirkkalan kalatalousalue on tehnyt hakemuksen ankeriaan kalastamisen sallimiseksi kalatalousalueen vesissä seuraavilla alueilla: Tampere, Nokia, Pirkkala, Lempäälä, Vesilahti, Valkeakoski, Akaa ja Kangasala. Pohjois-Savon ELY-keskus on hyväksynyt Pirkkalan kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman 14.9.2022. Ehdotus ei näin ollen sisälly kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan, koska kalastusasetuksen muutos on tullut voimaan suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Kokemäenjoen yläosan* kalatalousalue pyytää, että Pohjois-Savon ELY-keskus:

- ensisijaisesti myöntää ympärivuotisen poikkeusluvan ankeriaan pyynnin sallimiseksi kalatalousalueen alueella vaellusesteiden takana olevien ankerioiden osalta toistaiseksi voimassa olevana, tai
- toissijaisesti myöntää poikkeusluvan ankeriaan pyynnin sallimiseksi kalatalousalueen alueella vaellusesteiden takana olevien ankerioiden osalta ajankohtana 1.5.–30.9. toistaiseksi voimassa olevana.
- **SVK:n huomio. Hakemukseen on virheellisesti kirjattu poikkeusluvan hakijaksi Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue. Myös kuulutuksen karttaliitteeseen on nimetty Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue, vaikka karttaliitteessä on esitetty Pirkkalan kalatalousalue.*

Hakijan mukaan ankeriaan pyynnille on olemassa kalastuslain 1 §:ssä tarkoitettu sosiaalinen ja taloudellinen tarve. Ankerias on paitsi virkistyskalastuksen, myös vähäisessä määrin kaupallisen kalastuksen näkökulmasta tärkeä saalislaji. Kalatalousalueen mukaan ankeriaan pyynti ei vaellusesteiden takana olevien ankerioiden osalta kuitenkaan vaaranna kalastuslainsäädännön nojalla annetun rajoituksen tarkoitusta taikka käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista, vaikka sitä ei rajoitettaisi ajallisesti. Vaellusesteiden taakse istutetut ankeriaat eivät voi tosiasiallisesti elvyttää ankeriaskantaa, koska vesiyhteyden puuttuminen tai ankerioiden vahingoittuminen patorakennelmiin estävät kutuvaelluksen. Koska ankeriaan pyyntikielto on olemassa nimenomaisesti kannan elinvoimaisuuden parantamiseksi ankeriaan kutuvaellusten avulla ja

kutuvaellus ei tosiasiallisesti ole mahdollista vaellusesteiden taakse istutettujen ankerioiden osalta, ankeriaan rauhoitukselle tältä osin ei ole perusteita. Poikkeuslupa ankeriaan pyynnille tulee tältä osin myöntää hakemuksen mukaisesti vaellusesteiden takana sijaitseville alueille myös kalastusasetuksen 1360/2015 mukaisena rauhoitusaikana.

Muuta taustatietoa

Ankerias on luokiteltu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi lajiksi. Sen aiempaa rauhoitusaikaa (lokattammikuu) on tuoreeltaan kalastusasetuksen muutoksella pidennetty elokuun 1. päivästä kesäkuun 30. päivään. Rauhoituksen laajentamista koskevassa [lausunnossaan](#) SVK esitti, että:

- Se kannattaa esitystä ankeriaan rauhoittamista ajanjaksolla elokuu-kesäkuu.
- Osana ankeriasta koskevan kansallisen kalastuslainsäädännön muuttamista on viimeistään on aika aloittaa kansallisen hoitosuunnitelman päivittäminen.
- Lisäksi vaellusyhteyksiä avattaessa on otettava huomioon myös ankerias sekä ryhtyä padotuilla vaellusreiteillä toimiin ankeriaan vaelluksen mahdollistamiseksi ohitusrakentein patojen ohitse.
- Ankeriaan pohjassa tapahtuvaa pitkäsiimakalastusta tulisi rajoittaa, koska ankeriasta on vaikea vapauttaa (vaadittu toimenpide rauhoitusaikana) elävänä pitkäsiimasta.

Kansainvälinen merentutkimusneuvoston (ICES) ankeriasta koskevassa neuvonannossa (julkaistu 3.11.2022) vuodelle 2023 esitettiin ankeriaaseen kohdistuvan kaikenlaisen kalastuksen kieltämistä. Neuvonantoon oli myös lisätty ekosysteemipohjaiseen säätelyyn perustuen kaksi uutta elementtiä kalavarojen suojelun näkökulmasta seuraavasti:

- Kalastuksesta riippumaton ihmisen aiheuttama ankeriaan kuolleisuus pitäisi olla nolla.
- Ankeriaan elinympäristöjä pitäisi ennallistaa kokonaisvaltaisesti koskien näiden elinympäristöjen fyysisiä, biologisia ja kemikaalisia ominaisuuksia.

EU:n maatalous- ja kalastusneuvosto päätti joulukuussa 2022 kieltää ankeriaan vapaa-ajankalastuksen meressä kokonaan vuodesta 2023 alkaen.

Luonnonvarakeskus (Luke) toteutti esiselvityksen ankeriaan ylisiirron mahdollisuuksista Kokemäenjoen vesistöissä (Jouni Tulonen, 2017). Selvitys toteutettiin nyt poikkeusluvan piiriin anottavalla Pirkkalan kalatalousalueen vesistöosalla. Toimenpide-esityksinä Luke esitti, että:

- Aloitetaan rysäpyynnit Pyhäjärvässä ja Ahtialanjärvässä vuonna 2018 ja järjestetään ylisiirto mereen. Merkitään siirrettävät kalat (tutkimusyhteistyö Luken kanssa). Toimintaa jatketaan ainakin vuoteen 2021, ellei osoittaudu täysin kannattamattomaksi sitä ennen.
- Tehdään lisäselvityksiä Herralankosken pyyntilaitteen rakentamiseksi, opitaan muiden kokemuksista (Ruotsi), tehdään pyyntilaitteen suunnitelma ja kustannusarvio, järjestetään rahoitus, päätetään rakentamisen kannattavuudesta suhteessa rysäpyyntiin (2019–2020).
- Rakennetaan Herralankosken pyyntilaitte 2021 tai jatketaan rysäpyyntiä.

SVK:lla ei ole suoraa tietoa toimenpiteiden toteutuksesta ja tuloksista. Kalastuslain toimeenpanon seurantarivissä on kuitenkin saatu Luke:lta yleistietoa ankerioiden seurantatiedoista ja ylisiirroista, joita on tehty ainakin Vääksynjoelta Ahvenkoskelle sekä Vanajalta ja Vesijärveltä Kokemäenjoelle vuonna 2019. Näistä 110 ultraäänilähetimillä varustetusta kalasta oli 42 yksilöstä saatu seurantahavainto Tanskan salmissa vuoden 2021 loppuun mennessä, eikä eroa pyynti- ja siirtopaikan suhteen havaittu. Tulos kertoo Suomessa kasvaneiden ankerioiden kutuvaelluksen käynnistyvän menestyksekkäästi halki Itämeren. Vaikka lisää havaintoja uskottiin vielä saatavan, katsoi Luke jo näiden tulosten herättävän tarpeen ylisiirtojen (ja istutusten) kannattavuuden uudelleenarvioinnille.

SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJIEN KESKUSJÄRJESTÖN KANTA

Ankerias on äärimmäisen uhanalainen kalalaji, jonka suojelutarve on tunnustettu laajasti. Ankerias on pitkäikäinen kala, joka lähtee kutuvaellukselle saavutettuaan sukukypsyyksiään. Sukukypsyyden saavuttamiseen voi mennä jopa 20-vuotta. Suomessa patojen yläpuolisille alueille istutettujen ankerioiden kutuvaelluksen estää suurelta osin voimalaitosturbiinit, joista vain harvat yksilöt selviävät silpoutumatta. Suomessa ankeriaan

rauhoitusaikaa laajennettiin syksyllä 2022 koskemaan elo-kesäkuuta, jolloin ankeriaan kalastus on sallittua vain heinäkuun ajan. Tämän jälkeen on tuoreeltaan saatu ICES:n uusi tieteellinen neuvo ankeriasta koskien, jonka mukaan kaikki ihmistoiminnan aiheuttama kalastuskuolleisuus pitäisi saada lopetettua, mikä tarkoittaa kalastuksen ohella myös vaellusyhteyksien katkaisevien pato- yms. rakenteiden purkamista tai ankeriaalle sopivien vaellusyhteyksien turvaamista. **SVK katsoo, että ICES uusinta neuvoa ei voida ohittaa tehtäessä kansallisia ratkaisuja ankeriaan kalastusta ja vaellusmahdollisuuksia koskien.**

SVK huomauttaa, että ankerias on Pirkkalan kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa todettu marginaaliseksi saalislajiksi, mutta poikkeuslupahakemuksessa, sen väitetään päinvastaisesti olevan merkittävä vapaa-ajankalastuksen kohde. Pirkkalan kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan: *”ankerias on nykyään marginaalinen saalislaji reittivesistöissä, koska sen luontainen vaellus merestä sisävesiin on estynyt Kokemäenjoen patojen takia. Myös istutusmäärät ovat olleet hyvin pieniä viimeisinä vuosikymmeninä. Vähäisistä istutuksista saadaan kuitenkin säännöllisesti jonkin verran saalista”*. Ankeriassaalis oli Pyhäjärvellä Lempäälän ja Tampereen välisellä tarkkailualueella 146 kg eli alle yksi prosenttia kokonaissaaliista (56 100 kg) vuonna 2019.

SVK:n mukaan poikkeuslupaa ei tule myöntää ankeriaan pyyntiin ympärivuotisesti (1. ehdotus), eikä ajalle 1.5.–30.9. (2. ehdotus). SVK:n kanta on, että Suomessa tulee ICES:n neuvon mukaisesti pyrkiä minimoimaan ankeriaan kalastuskuolevuus sekä keskittyä edistämään ankeriaan vaellusmahdollisuuksia. Mikäli voimalaitoksiin on toistaiseksi mahdotonta saada rakennettua turvallisia vaellusreittejä, niin ankerioiden takaisinkeruujärjestelmiä tulee kehittää ja ylisiirtoja merelle tulee tehdä niin kauan, kun ankeriasta alueella esiintyy.

Lisäksi SVK katsoo, että ankeriaan kalastamisen lisäämisen sijaan kalatalousalueen tulee olla aloitteellinen ankeriaan pyyntiin erityisen hyvin soveltuvan pitkäsiiman käytön rajoittamiseksi. Vaihtoehtona on hakea pitkäsiiman käytölle kieltopäätös ELY-keskuksesta tai vaihtoehtoisesti rajata pyydysluvista pitkäsiima pois rauhoitusta vastaavana aikana.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Janne Rautanen (valmistelija)
kalatalousasiantuntija

Olli Saari
toiminnanjohtaja